

КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ВОКАЛЬНО ВИКОНАВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПОЧАТКОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ОСВІТИ

chers using a 3D virtual learning environment in the system of continuing education as a basis for successful professional activity]. *Collection of scientific papers of Kamianets-Podilsky Ivan Ogienko National University. Series: Social and pedagogical*, issue 34, pp. 123–134. [in Ukrainian].

4. Metodyka vykladannia inozemnykh mov u serednikh navchalnykh zakladakh: pidruchnyk za red. S. Nikolaievoi (2002). [Methods of teaching foreign languages in secondary educational institutions: textbook – edited by S. Nikolaieva]. Kyiv, 328 p. [in Ukrainian].

5. Myskiv, I. (2021). Novi pidkhody do vykorystannia instrumentiv navchannia v umovakh dystantsiinoi osvity [New approaches to the use of learning tools in the conditions of distance education]. *Youth and market*, No. 5 (191), pp. 119–123. [in Ukrainian].

6. Synekop, O. (2011). Metodyka interaktyvnoho navchannia anhliiskoho pysemnoho movlennia maibutnikh fakhivtsiv z informatsiinoi bezpeky z vykorystanniam kompiuternykh tekhnolohii [Methodology of interactive teaching of English written speech to future information security specialists using

computer technologies]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv, 23 p. [in Ukrainian].

7. Stepanyshena, O. (2022). Vykorystannia multymedii-nykh tekhnolohii v umovakh zmishanoho navchannia pid chas vykladannia inozemnoi movy u vyshchii shkoli [The use of multimedia technologies in the conditions of mixed learning during the teaching of a foreign language in higher education]. *Pedagogical discourse*, issue 32, pp. 16–22. [in Ukrainian].

8. Cherchata, L. (2021). Vykorystannia servisiv Google u navchanni inozemnoi movy studentiv nespetsialnykh fakul'tetiv [Using Google services in teaching a foreign language to students of non-specialized faculties]. *Youth and market*, No. 4 (190), pp. 51–56. [in Ukrainian].

9. Collis, B. & Moonen, J. (2001). Flexible learning in a digital world: experiences and expectations. London: Kogan Page Limited. [in English].

10. Mc Gee, P. & Reis, A. (2012). Blended Course Design: A Synthesis of Best Practices. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 16 (4), 7–22. [in English].

Стаття надійшла до редакції 03.10.2022

УДК 372.878 : 784.21; 22; 23 (3)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2022.271025>

Тетяна Мольдерф, аспірантка кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ВОКАЛЬНО ВИКОНАВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПОЧАТКОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ОСВІТИ

У статті розроблено критеріальний апарат формування академічної вокально-виконавської культури майбутніх викладачів закладів початкової спеціалізованої освіти. Визначено мотиваційно-емоційний, пізнавально-ціннісний, технологічно-презентаційний, комунікативно-педагогічний критерії. Система показників до кожного з них дає змогу виявити академічно-адаптаційний, академічно-пошуковий, академічно-творчий рівні сформованості академічної вокально-виконавської культури майбутніх викладачів закладів початкової спеціалізованої освіти.

Ключові слова: академічна вокально-виконавська культура; вокально-педагогічна діяльність; компоненти; критерії; показники; рівні сформованості.

Літ. 6.

Tatiana Molderf, Postgraduate Student of the Artistic Disciplines and
Teaching Methods Department of
Hryhoriy Skovoroda University in Pereiaslav

CRITERIA, INDICATORS AND LEVELS FOR THE FORMATION OF ACADEMIC VOCAL-PERFORMING CULTURE FUTURE TEACHERS OF INSTITUTIONS OF INITIAL SPECIALIZED EDUCATION

The formation of the academic vocal and performance culture of future teachers of primary specialized education institutions reflects the latest European trends, which directs the content and quality indicators of their training to the adaptation of the traditions of European thinking in the teaching of professionally oriented disciplines in music colleges, the need for significant improvement of forms and methods in the content of professional disciplines.

The motivational-emotional criterion was determined by the indicators of the degree of orientation of the individual towards mastering the academic vocal and performing culture; measures of professional orientation regarding historical and theoretical knowledge of academic vocal and performing culture; the degree of the individual's desire to use the executive-creative, psycho-emotional and pedagogical resource of the individual.

The cognitive-value criterion was measured by indicators of the quality of knowledge of academic vocal-performing culture in a historical-theoretical perspective; as a measure of awareness in the axiological field of academic vocal and performing culture; the amount of knowledge regarding the psychological-pedagogical and methodical resource of academic vocal-performing culture.

КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ВОКАЛЬНО ВИКОНАВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПОЧАТКОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ОСВІТИ

The technological and presentational criterion was specified by indicators of mastery of bel canto vocal norms in a rehearsal format; the quality of the stage embodiment of performance interpretation based on the culture of academic singing; the degree of adaptation of the norms of academic vocal and performing culture to the vocal repertoire of primary specialized education institutions.

The communicative-pedagogical criterion was characterized by indicators of the degree of methodological maturity in academic vocal-performance culture (technologies, methods and methods of vocal pedagogy), measures of the ability to self-develop in the area of vocal-pedagogical mastery, the degree of formation of communicative experience of spreading academic vocal-performance culture in a professional environment.

Keywords: *academic vocal-performing culture; vocal-pedagogical activity; components; criteria; indicators; levels.*

Постановка проблеми. Українська мистецька освіта сьогодні здійснює гідний внесок до світової скарбниці культурних цінностей, укорінює трансформації академічної вокально-педагогічної традиції, допомагає молодому поколінню не лише значно підвищити свій освітньо-культурний рівень, але й сприяє формуванню нової генерації духовно багатой і високоосвіченої спільноти загалом. Професійна підготовка майбутніх викладачів закладів початкової спеціалізованої освіти детермінована новою стратегією удосконалення музичної освіти України, відповідає європейським освітнім стандартам, активує вектор у що набутті здобувачами майстерності та професіоналізму, готовності до оновлення знань, вмінь і навичок й постійного саморозвитку упродовж життя в умовах швидких змін. Така позиція втілюється у пріоритетних освітніх завданнях виховання самодостатньої особистості, підготовки професіонала нового типу, здатного до успішної професійної діяльності та самореалізації у професії викладача-музиканта.

Формування академічної вокально-виконавської культури майбутніх викладачів закладів початкової спеціалізованої освіти віддзеркалює новітні європейські тенденції, що спрямовує зміст та якісні показники їх підготовки до адаптації традицій європейського мислення у викладанні професійно орієнтованих дисциплін у музичних коледжах, необхідності суттєвого вдосконалення форм і методів у змісті фахових дисциплін, впровадження відповідних методів та критеріальної структури явища до експериментальної роботи зі здобувачами.

Аналіз останніх досліджень. Розробка критеріальної структури формування академічної вокально-виконавської культури майбутніх викладачів закладів початкової спеціалізованої освіти опирається на результати наукових досліджень, присвячених питанням вокальної педагогіки в закладах освіти (В. Антонюк, І. Герсаміі, Н. Гребенюк, Н. Жайворонок, М. Кононової, І. Трифонової та ін.), зокрема, академічному вокальному мистецтву як соціокультурному феномену, особливостям української вокальної школи в контексті етнокультурологічних проблем, музичному виконавству в системі музичної культури, ідеальному й еталонному в музично-виконавському мистецтві, психології творчості співака, вокально-виконавської творчості у контексті

психолого-педагогічного процесу тощо. Потужно висвітлені проблеми професійної підготовки здобувачів музичних коледжів, мистецьких та педагогічних ЗВО (О. Івушкіна, Ю. Лисюк, О. Піхтар, Д. Слободніченко, О. Шевченко та ін.).

Для нашої розвідки дотичними є результати досліджень Н. Косінської, С. Лай, О. Леснік, О. Прядко, Л. Тоцької, Л. Чуньпен, Ч. Цянь та ін., які спрямовані на розробку критеріїв, показників та рівнів сформованості сценічно-образної культури майбутнього учителя музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки [1]; культури міжособистісної творчої взаємодії майбутніх викладачів музичного мистецтва [2]; художньо-мовленнєвих умінь майбутніх викладачів музичного мистецтва в процесі диригентсько-хорової підготовки [3]; удосконалення вокальної підготовки майбутніх викладачів музики [4]; вокальної культури майбутніх викладачів музичного мистецтва у процесі професійної підготовки [5]; вокальної компетентності майбутніх викладачів музики [6]. Зокрема, Л. Косінська доводить, що за допомогою критеріїв та показників у майбутнього фахівця мають сформуватися світоглядні цінності, інтерпретаційні уміння, сценічна майстерність, що разом із застосуванням вокальної техніки сприятимуть розкриттю образної системи музичного твору, а також формулює критерії як мотиваційно-афективний, когнітивно-інформаційний та діяльнісно-розвивальний, які відображають структурні компоненти сценічно-образної культури [1, 205]. Зауважимо, що, попри висвітлення критеріального апарату формування розмаїтих мистецько-педагогічних явищ, формування академічної вокально-виконавської культури майбутніх викладачів закладів початкової спеціалізованої освіти ще не досліджувалось.

Метою статті є розробка критеріїв, показників та рівнів формування академічної вокально-виконавської культури майбутніх викладачів закладів початкової спеціалізованої освіти.

Виклад основного матеріалу. Розробка методики формування академічної вокально-виконавської культури майбутніх викладачів закладів початкової спеціалізованої освіти є складною, багатоплановою та має опиратися на оцінювання критеріїв як чинників для визначення формування академічної вокально-виконавської культури майбутніх викладачів і встановлення відповідних показників. Визначення

КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ВОКАЛЬНО ВИКОНАВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПОЧАТКОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ОСВІТИ

критеріїв, показників та рівнів оцінювання увиразнює спрямованість підготовки на вокально-педагогічну діяльність здобувачів, виявлення їх психолого-педагогічних, фахових знань та виконавських вмінь у репетиційному й сценічному форматі, усвідомлення специфіки роботи викладача мистецької школи, вміння виконувати творчі й організаційні завдання та ін. Розробка системи показників апелює до оцінювання рівня сформованості академічної вокально-виконавської культури майбутніх викладачів закладів початкової спеціалізованої освіти, який визначає міру якості, яку здобувачі досягатимуть у процесі формування цього професійного явища.

Зазначимо, що розробка критеріального апарату дослідження безпосередньо пов'язана з компонентною структурою явища, що вивчається. На основі аналізу психолого-педагогічної, культурологічної, мистецтвознавчої наукової літератури з проблеми нашого дослідження та власного досвіду виконавської й педагогічної діяльності до структури феномена академічної вокально-виконавської культури нами було віднесено *мотиваційний, когнітивний, виконавський, педагогічний* компоненти.

Мотиваційний компонент забезпечує мотиваційні засади формування академічної вокально-виконавської культури майбутніх викладачів закладів початкової спеціалізованої освіти і спрямовує освітній процес на активізацію у здобувачів позитивної мотивації щодо опанування традицій вокальної культури *bel canto*, професіоналізацію уявлень про академічну вокально-виконавську культуру в аспекті майбутньої педагогічної діяльності; усвідомлення виконавсько-творчого, психоемоційного та педагогічного ресурсу академічної вокально-виконавської культури. Для його оцінювання було обрано *мотиваційно-емоційний* критерій, який визначає внутрішні емоції й мотиви здобувачів, їх прагнення до використання творчо-педагогічних можливостей у формуванні академічної вокально-виконавської культури. Показниками означеного критерію визначено: міру спрямованості особистості до оволодіння академічною вокально-виконавською культурою; міру професійної орієнтованості щодо історико-теоретичного пізнання академічної вокально-виконавської культури; ступінь прагнення особистості у використанні виконавсько-творчого, психоемоційного і педагогічного ресурсу особистості.

Для оцінювання показників цього критерію застосовано комплекс методів та засобів діагностики: педагогічне спостереження, експертна оцінка, творчі завдання, тестування, опитування, математичних методів дослідження для статистичної обробки результатів вивчення рівнів сформованості академічної вокально-виконавської культури майбутніх викладачів закладів початкової спеціалізованої освіти. Зокрема, було застосовано: тест “Спрямова-

ність особистості до оволодіння академічною вокально-виконавською культурою”; опитувальник для визначення міри професійної орієнтованості щодо історико-теоретичного пізнання академічної вокально-виконавської культури; діагностичну карту №1 для самооцінювання ступеня прагнення особистості у використанні виконавсько-творчого, психоемоційного та педагогічного ресурсу особистості. Уважаємо, що мотиваційно-емоційний критерій забезпечує виявлення внутрішніх мотивів вокально-педагогічної діяльності майбутнього викладача й спрямовує його особистість до формування академічної вокально-виконавської культури як художньо-естетичної цінності вокальної педагогіки.

Другий компонент у дослідженні сформульований як *когнітивний*, який обіймає знаннєву площину формування академічної вокально-виконавської культури майбутніх викладачів закладів початкової спеціалізованої освіти. Для його оцінювання нами було обрано *пізнавально-ціннісний критерій*, що дає змогу визначити обізнаність здобувачів у історичному, теоретичному, ціннісному, психолого-педагогічному ракурсах академічної вокально-виконавської культури. На нашу думку, когнітивна спрямованість формування феномену вимагає ерудиції здобувачів щодо історії розвитку вокального мистецтва *bel canto*, взаємозумовленості та наступності в академічному мистецтві, інформованості в оперно-камерному виконавстві й вокальній педагогіці, здатності працювати зі спеціальною літературою в галузі музичного мистецтва, користуватися професійними поняттями і термінологією, віміти коротко й логічно викладати матеріал, застосовувати теоретичні знання у вокально-виконавській діяльності, використовувати ілюстративний матеріал, що представляє вокальне мистецтво епохи *bel canto*. Означений критерій визначається показниками: якість пізнання академічної вокально-виконавської культури в історико-теоретичному ракурсі; міра обізнаності в аксіологічній сфері академічної вокально-виконавської культури; обсяг знань щодо психолого-педагогічного та методичного ресурсу академічної вокально-виконавської культури. Зазначені показники покликані оцінювати такі складники академічної вокально-виконавської культури майбутніх викладачів ЗПСО у музичних коледжах: уміння орієнтуватись в історико-теоретичній площині академічного вокального мистецтва; сформованість системи цінностей культури академічного співу; уміння професійного привласнення психолого-педагогічних та методичних особливостей феномену академізму і його подальших історичних трансформацій.

Для оцінки зазначених показників використовувалися такі методи: педагогічне спостереження, експертна оцінка, виконання творчих завдань, опитування, “круглий стіл”, математичні методи для

статистичної обробки результатів вивчення рівнів сформованості академічної вокально-виконавської культури майбутніх викладачів закладів початкової спеціалізованої освіти. Зокрема, було застосовано: опитувальник для виявлення якості пізнання академічної вокально-виконавської культури в історико-теоретичному ракурсі, круглий стіл “Музика бароко у творчості всесвітньо відомих співаків як ціннісний досвід у надбанні академічної вокально-виконавської культури”, опитувальник за темою “Викладач співу як виразник сучасних вимог у опануванні психолого-педагогічного і методичного ресурсу академічної вокально-виконавської культури”.

Уважаємо, що *пізнавально-ціннісний критерій* збагачує знанневий напрям підготовки здобувачів щодо пізнання історико-теоретичного простору вокальної школи *bel canto* як сформованої системи академічних цінностей у світовому культурному надбанні; формує інтелект здобувачів, логіку мислення, орієнтує до художньо-світоглядної, аксіологічної, едукативної його функцій, інформаційної обізнаності та ціннісних орієнтацій у галузі академічної вокально-виконавської культури як здобуття пізнавально-ціннісного досвіду; визначає власну траєкторію у розумовій та вокально-педагогічній діяльності й спрямовує особистість до формування академічної вокально-виконавської культури як пізнавально-ціннісної цінності вокальної педагогіки.

Третій компонент у нашому дослідженні визначено як *виконавський*. Для його оцінювання було обрано *технологічно-презентаційний критерій*, який дає можливість визначити у майбутніх викладачів закладів початкової спеціалізованої освіти здатність демонструвати художнє володіння вокальними нормами у виконавстві, що притаманні академічному мистецтву, як увиразнення його змісту і віддзеркалення історично утвореної вокальної традиції; надає ключ до набуття духовності, інтелекту, міри й такту у виконавстві; відкриває у здобувачів вокально-виконавські ресурси для реалізації вокальних амбіцій упродовж освітнього процесу й сценічної діяльності. Виконавський компонент вимагає у здобувачів виконавської рефлексії зі звукоутворювальних навичок, характеристики тембру, кантіленного співу, акустичних якостей голосу, аеродинаміки з опорою звуку, механізму подачі потоку дихання, створення імпульсу, умінь впроваджувати академічні вокальні норми у виконавсько-педагогічну практику закладів початкової спеціалізованої освіти. Показниками означеного критерію визначено: міру опанування вокальних норм *bel canto* (звукоутворення; вирівнювання тембру, види вокалізації, аеродинаміка і акустика голосу; опора звуку, тип дихання, імпульс та ін.) у репетиційному форматі; якість сценічного втілення виконавської інтерпретації на основі культури академічного співу; ступінь адаптації норм академічної вокально-

виконавської культури до вокального репертуару закладів початкової спеціалізованої освіти.

Для оцінки зазначених показників запропоновано такі методи діагностування: педагогічне спостереження, експертна оцінка, творчі завдання, анкетування, презентації вокальних творів, математичні методи для статистичної обробки результатів вивчення рівнів сформованості академічної вокально-виконавської культури майбутніх викладачів. Здійснювалась презентація вокального твору Giulio Saccini “Amarilli, mia bella” у репетиційному форматі; було проведено відкриту онлайн-презентацію української народної пісні “Ой у полі тихий вітер віє” в обр. Б. Лятошинського.

Ми вважаємо, що *технологічно-презентаційний критерій* найяскравіше відображає практичний досвід здобувачів в опануванні вокальних норм *bel canto*, демонстрації власних виконавських інтерпретацій, надає сталості у яскравому концертно-сценічному втіленні образів, техніці акторської гри, сценічній поведінці, культурі сценічної мови на професійному рівні.

Для оцінювання *педагогічного* компонента нами було обрано *комунікативно-педагогічний критерій*, який дає змогу визначити у майбутніх викладачів закладів початкової спеціалізованої освіти педагогічну здатність до опанування академічною вокально-виконавською культурою. Показниками означеного критерію визначено: ступінь методичної зрілості в академічній вокально-виконавській культурі (технології, методи та прийоми вокальної педагогіки), міру здатності до саморозвитку у площині вокально-педагогічної майстерності, міру сформованості комунікативного досвіду поширення академічної вокально-виконавської культури у професійному середовищі. Зазначені показники спрямовані до оцінювання таких складників академічної вокально-виконавської культури майбутніх викладачів закладів початкової спеціалізованої освіти: методичної зрілості в академічній вокально-виконавській культурі (технології, методи та прийоми вокальної педагогіки), саморозвитку в площині вокально-педагогічної майстерності, комунікативного досвіду поширення академічної вокально-виконавської культури у професійному середовищі.

Для оцінки зазначених показників нами застосовувались методи: педагогічного спостереження, експертної оцінки, анкетування, діагностики самооцінювання, опитування, математичні методи для статистичної обробки результатів вивчення рівнів сформованості академічної вокально-виконавської культури здобувачів. Для визначення ступеня адаптації норм академічної вокально-виконавської культури до вокального репертуару мистецьких шкіл використано анкету, діагностичну карту № 2 – для визначення ступеня методичної зрілості в академічній вокально-виконавській культурі, показові заняття –

КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ВОКАЛЬНО ВИКОНАВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПОЧАТКОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ОСВІТИ

для виявлення міри сформованості комунікативного досвіду поширення академічної вокально-виконавської культури у професійному середовищі.

Ми вважаємо, що педагогічний компонент відображає успішність майбутніх викладачів у педагогічній діяльності, орієнтованість до наявності навичок вільного володіння комплексом педагогічного впливу на учня, накопичення й використання методичного досвіду, усвідомлення власного вокально-виконавського ресурсу у досягненні досконалості, зростання обсягу навичок творчо-педагогічної взаємодії суб'єктів професійної діяльності на основі академічної вокально-виконавської культури.

У процесі розробки педагогічного експерименту нами створено шкалу оцінювання, що розроблена за діагностичними методиками. На основі шкалування встановлено три рівні сформованості академічної вокально-виконавської культури майбутніх викладачів закладів початкової спеціалізованої освіти: академічно-адаптаційний, академічно-пошуковий, академічно-творчий. Відзначимо, що названі вище рівні діагностувалися за відповідними характеристиками показників мотиваційно-емоційного, пізнавально-ціннісного, технологічно-презентаційного та комунікативно-педагогічного критеріїв сформованості академічної вокально-виконавської культури майбутніх викладачів закладів початкової спеціалізованої освіти.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, у розвідці представлено критеріальну структуру феномену формування академічної вокально-виконавської культури майбутніх викладачів закладів початкової спеціалізованої освіти. Вона ґрунтується на конкретизації компонентної структури явища, зокрема, мотиваційного, когнітивного, виконавського та педагогічного компонентів. Визначено критерії оцінки сформованості академічної вокально-виконавської культури майбутніх викладачів закладів початкової спеціалізованої освіти (мотиваційно-емоційний, пізнавально-ціннісний, технологічно-презентаційний, комунікативно-педагогічний), систему їх показників та рівнів сформованості (академічно-адаптаційний, академічно-пошуковий, академічно-творчий). Перспективи подальших наукових розвідок передбачають розробку і проведення констатувального та формувального етапів експериментального дослідження з формування академічної вокально-виконавської культури майбутніх викладачів закладів початкової спеціалізованої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Косінська Л. Критерії та показники сформованості сценічно-образної культури майбутнього учителя музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. 2018. № 18. С. 204–214.

2. Лай С. Критерії, показники та рівні сформованості культури міжособистісної творчої взаємодії майбутніх викладачів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського*. 2018. № 2. С. 53–57.

3. Леснік О.С. Формування художньо-мовленнєвих умінь майбутніх викладачів музичного мистецтва в процесі диригентсько-хорової підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка. Суми, 2021.

4. Тоцька Л.О. Методичні засади удосконалення вокальної підготовки майбутніх викладачів музики: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. Київ, 2010.

5. Чжу Ц. Формування вокальної культури майбутніх викладачів музичного мистецтва у процесі професійної підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. Київ, 2016.

6. Чунпен Л. Методика формування вокальної компетентності майбутніх викладачів музики: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Київ, 2013.

REFERENCES

1. Kosinska, L. (2018). Criteria and indicators of the formation of stage-figurative culture of the future music teacher in the process of vocal training [Criteria and indicators of the formation of the stage figurative culture of the future teacher of musical art in the process of vocal training]. *Difficulties in the preparation of a modern teacher*. Uman State Pedagogical University named after Pavel Tychnya. Vol. 18, pp. 204–214. [in Ukrainian].

2. Lai, S. (2018). Criteria, indicators and levels of formation of the culture of interpersonal creative interaction of future music teachers in the process of vocal training [Criteria, indicators and levels of formation of the culture of interpersonal creative interaction of future teachers of musical art in the process of vocal training]. *Scientific Bulletin of the South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushinsky*. Vol. 2, pp. 53–57. [in Ukrainian].

3. Lesnik, O.S. (2021). Formation of artistic-moving minds of future teachers of musical art in the process of conductor-choral training [Formulation of the artistic and mental minds of future teachers of musical mysticism in the processes of conductor-choral training]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Sumy, p. 20. [in Ukrainian].

4. Totska, L.O. (2010). Methodical principles of improving the vocal training of future music teachers [Methodological bases for improving the vocal training of future music teachers]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv, p. 24. [in Ukrainian].

5. Zhu, Ts. (2016). Formation of vocal culture of future music teachers in the process of professional training [Formation of the vocal culture of future teachers of musical art in the process of professional training]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv, p. 24. [in Ukrainian].

6. Chunpen, L. (2013). Methodology of formation of vocal competence of future music teachers [Methods of formation of vocal competence of future music teachers]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv, p. 23. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 20.09.2022